

28 SEPTEMBER 2023

REGIONALE DOEN-DAG

SAMEN HET VERSCHIL MAKEN

REGIO LEKSTROOM

**SAMENWERKINGSVERBAND PRIMAIR
ONDERWIJS PROFIPENDI**
16 schoolbesturen, 78 scholen
(voor regulier onderwijs, speciaal
basisonderwijs en speciaal
onderwijs), 15.000 leerlingen.

KINDEROPVANG

GEMEENTEN

Houten, Lopik, Nieuwegein,
Vijfheerenlanden en IJsselstein.

Donderdag 28 september 2023

Het Zendstation, Lopikerkapel

'SAMEN HET VERSCHIL MAKEN'

Wanneer je een regionale Doen-Dag organiseert in het pand waar vorig jaar het zesde seizoen van het NTR-programma *Dream School* werd opgenomen, komt er meteen een hoop extra energie vrij. Die energie is hard nodig, want de vraag die op tafel ligt, is een uitdagende: hoe komen we tot het beste aanbod voor alle kinderen in onze regio? En welke stap kan *ik* zetten, in mijn eigen cirkel van invloed, om kinderen te bieden wat ze nodig hebben, zodat ze optimaal tot ontwikkeling kunnen komen?

Duidelijk is inmiddels: dat lukt alleen als we het *samen* doen.

**PROFIPENDI
MET ANDERE OGEN**

NAAR DE WERKVLOER

Op een regionale Doen-Dag, ofwel regionale netwerkbijeenkomst, komen professionals uit het onderwijs, de jeugdzorg, gemeenten en de kinderopvang samen om met elkaar te bedenken wat nodig is. Met Andere Ogen is een landelijk netwerk van partners uit onderwijs, zorg, jeugdhulp en kinderopvang. De ambitie voor de komende jaren, zo vertelt netwerkregisseur Vera Naber, is om de boodschap van samenwerking naar de werkvloer te brengen: "Daar moet de samenwerking vorm kunnen krijgen. Het moet vanzelfsprekend worden dat je elkaar weet te vinden, en dat je - soms langs en om de regels heen - met elkaar doet wat nodig is, werkend vanuit de bedoeling van wat het beste is voor het kind."

OVER MET ANDERE OGEN EN WAT HET NETWERK VOOR JOU KAN BETEKENEN

Met Andere Ogen zet zich als landelijk netwerk in voor optimale ontwikkelkansen voor kinderen door in te zetten op een goede verbinding en samenwerking tussen onderwijs, zorg, jeugdhulp en kinderopvang. Dit gebeurt door het organiseren van allerlei landelijke en online activiteiten, het vormgeven en begeleiden van inhoudelijke projecten en het helpen faciliteren van een regionale beweging of inspiratiedag.

Met Andere Ogen haalt ervaringen en oplossingen op uit de praktijk en draagt deze uit aan de diverse landelijke beleidstafels. Ook wordt vanaf die landelijke tafels de weg terug afgelegd door vragen in het netwerk uit te zetten en gericht input op te halen. Zo proberen we ook beleid en uitvoering dichterbij te brengen.

DE EERSTE REGIONALE DOEN-DAG

Marianne Wammes-Peek is directeur-bestuurder van Samenwerkingsverband primair onderwijs ProfiPendi in de Utrechtse regio Lekstroom. Toen zij hoorde dat Met Andere Ogen regionale netwerkbijeenkomsten wilde organiseren, dacht ze meteen: dan wil ik de eerste zijn. ProfiPendi werkt aan een nieuw Ondersteuningsplan (een wettelijk verplicht plan voor vier jaar waarin samenwerkingsverbanden afspreken hoe zij het passend onderwijs in de regio willen invullen en organiseren) en doet dat graag samen met iedereen die betrokken is bij de ontwikkeling van het kind, inclusief de kinderen zelf. Het blijkt namelijk dat kinderen heel goed zelf kunnen aangeven wat ze nodig hebben, we hoeven alleen maar naar ze te luisteren. Dat deed ProfiPendi onder meer in de KidsTok-tour langs vijftien scholen in de regio. Hoe denk jij dat we kinderen die wat extra's nodig hebben het beste kunnen helpen? was de vraag. [Lees hier het sfeerverslag](#) met de vaak verrassende en ontroerend directe antwoorden.

DE TOESTAND VAN DE JEUGD (volgens het NJi)

Vincent Fafieanie is projectleider en senior adviseur bij het Nederlands Jeugdinstituut, een landelijk kenniscentrum voor alles wat met opgroeien te maken heeft (www.nji.nl). Hij vertelt dat uit onderzoek telkens weer blijkt dat het goed gaat met de jeugd in Nederland: de Nederlandse jeugd is (gemiddeld) een van de gelukkigste ter wereld.

Achter deze cijfers gaan echter ook problemen verborgen: veel kinderen groeien op in armoede (1 op de 15, [volgens het NJi](#)), 1 op de 7 à 8 kinderen maakt tegenwoordig gebruik van een vorm van jeugdhulp (20 jaar geleden was dat nog 1 op de 26) en het aantal kinderen op een SO-school neemt sinds 2019 weer toe, evenals het aantal thuiszitters. Met veel kinderen gaat het dus helemaal niet zo goed.

Kinderen en jongeren hebben volgens Fafieanie vooral last van de toegenomen prestatiedruk. De centrale boodschap die ze krijgen is: 'je moet het beste uit jezelf halen, en als dat niet lukt, ligt dat aan jezelf.' Daarnaast zijn er veel zorgen om de toekomst: er komen allerlei reële en vermeende dreigingen op ons af die ons onzeker maken. 'Is er over tien jaar nog wel werk voor ons, kunnen we nog ergens wonen, en hoe combineer ik dat met het verlenen van mantelzorg aan mijn ouders?'

Kijk naar de context, minder naar het individu

Wat ons te doen staat, is om anders te leren kijken naar de problematiek, stelt Fafieanie. Sleutel daarvoor is om meer te werken vanuit de context, minder vanuit het individu. "Hoe kunnen wij als professionals de omstandigheden voor een kind zo beïnvloeden dat het kind weer tot ontwikkeling komt? In plaats van: wat is er met het kind aan de hand?" Een inspirerend voorbeeld biedt het filmpje '[Ontwerpen voor de buurt met Stichting Terra Nova](#)', dat te vinden is op Vimeo.

Om te zien wat de toestand van de jeugd is in je eigen regio, kun je onder meer kijken op de Kansenskaart (kansenskaart.nl), op de Jeugdmonitor van het CBS (jeugdmonitor.cbs.nl) of de Monitor Aansluiting Onderwijs Jeugdhulp (monitoraaj.nl).

INSPIRERENDE IDEEËN, VERHALEN EN GEDACHTES

Een regionale Doen-Dag betekent niet alleen dat je inspiratie kunt opdoen door te luisteren naar elkaars verhalen, maar ook dat je samen aan de slag gaat om oplossingen te bedenken die morgen al kunnen worden uitgevoerd. Of om te ervaren hoe het is als je verdwaalt in het doolhof van instanties en procedures als je hulp nodig hebt. Gedurende de dag waren er meerdere workshoprondes waar je onder meer kon kiezen uit: het visiespel (waarin je onderzoekt hoe jij aankijkt tegen inclusief onderwijs), het Oudercafé (om in gesprek te gaan met ouders), de Escapegame en de dialoogsessie. Enkele geluiden en oplossingen die rondgingen in de workshops:

- Alle voorzieningen die een kind nodig zou kunnen hebben, zouden binnen de regio beschikbaar moeten zijn (om te voorkomen dat kinderen ver moeten reizen);
- Verstevig de basis door meer expertise (bijvoorbeeld vanuit het gespecialiseerd onderwijs) toe te voegen aan reguliere scholen;
- Zorg dat expertise gedeeld kan worden, bijvoorbeeld door het organiseren van gezamenlijke scholing;
- Betrek de kinderopvang bij de ontwikkelingen binnen het onderwijs en de jeugdhulp;
- Door als partners goed samen te werken, samen op te trekken, kunnen we preventiever werken, en wellicht een deel van de jeugdhulp voorkomen.

DURF HET VOLGENDE EXPERIMENT EENS AAN

**“Hoe zou een
leerkracht haar week
inrichten als zij dit zonder
enige beperking zou
mogen doen?”
Misschien zou iedere
school hier minimaal een
week per schooljaar voor
kunnen inruimen...**

IN DIALOOG: LAAT GEEN KIND ACHTER

Aan de hand van het dialooginstrument 'Laat geen kind achter', ontwikkeld door leden van het netwerk Met Andere Ogen, gingen alle aanwezigen in kleinere groepen met elkaar in gesprek over 'een nieuw pedagogisch ecosysteem' voor alle kinderen en jongeren in de regio. Het instrument voert langs vier

elementen en stelt per element vijf essentiële vragen om het gesprek te kunnen voeren. Enkele uitkomsten van de regionale Doen-Dag Lekstroom op 28 september 2023:

Element 1: Inclusieve voedingsbodem

- Reken scholen niet af op resultaat, maar op ontwikkeling
- Organiseer gezamenlijke activiteiten op wijkniveau
- Weet van elkaar wie over welke expertise beschikt en wees bereid deze met elkaar te delen
- De inclusieve zorgstructuur begint al bij de kinderopvang
- De labels die we op kinderen plakken, vaak op al op de voorschool, belemmeren het werken aan bij inclusief onderwijs
- Richt je op onderwijs- en ontwikkelingsbehoeften (wat heeft dit kind nodig?), niet op problemen (wat heeft dit kind?)

Element 2: Pedagogisch ecosysteem

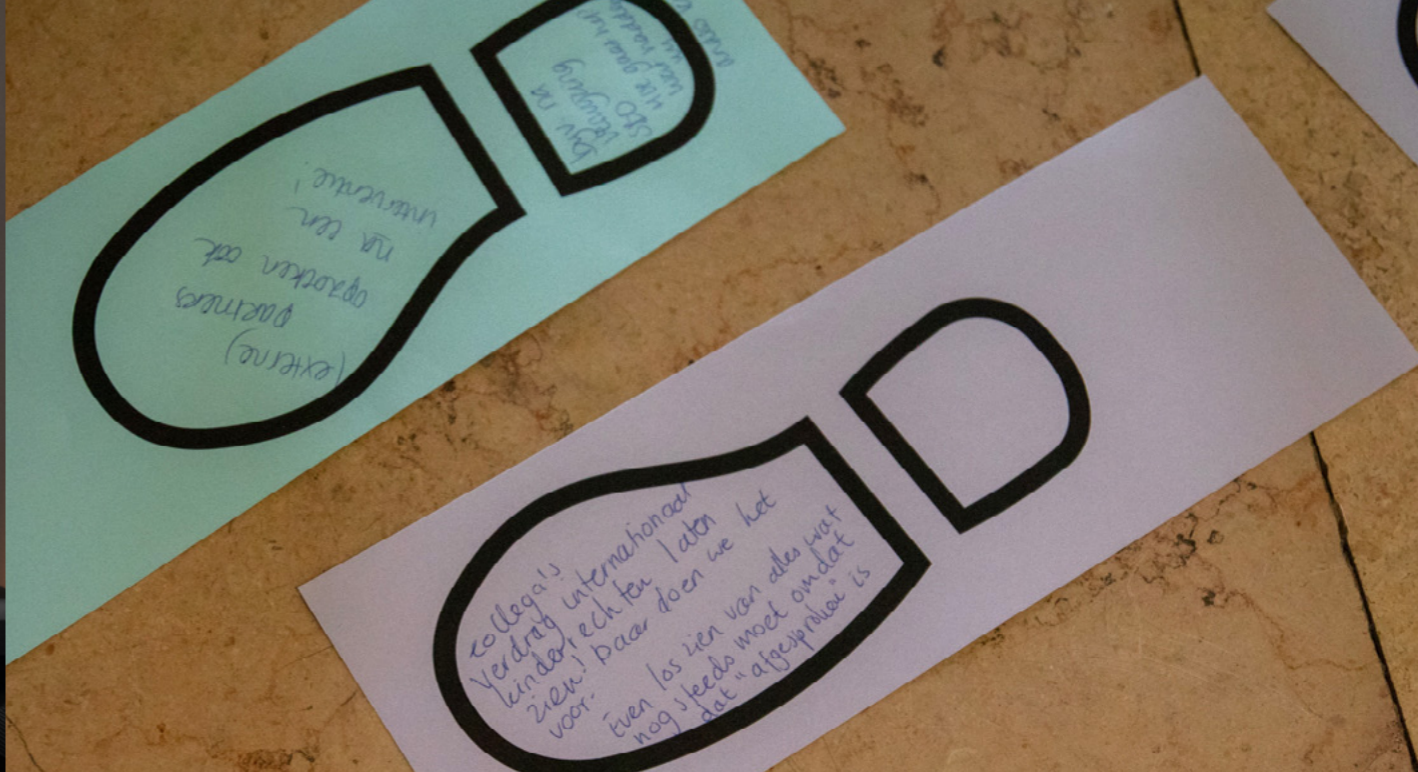
- Zorg dat je elkaar regelmatig ontmoet, te beginnen bij een startgesprek aan het begin van het schooljaar
- Zie ouders als dé experts van het kind
- Vertrouw daarnaast op professionals, niet (alleen) op procedures
- Geef scholen een wijkfunctie waar alles samenkomt

Element 3: Leer- en ontwikkelomgeving van 0- tot 23-jarigen

- Verminder het papier- en protocollenwerk, zodat er meer ruimte ontstaat om naar het kind te kijken en te doen wat nodig is op een bepaald moment
- Laat kinderen zelf eens een weekrooster ontwikkelen: hoe zou een lesweek eruit zien als ze het zelf zouden mogen invullen?
- Voer regelmatig de dialoog: waarom doen we wat we doen?

Element 4: 'Hier ben ik!'

- We zien het kind in zijn/haar totaliteit, we laten ons niet (door de overheid) voorschrijven wát we van het kind moeten zien
- Dat betekent dat we ook de (migratie)achtergrond van het kind betrekken bij hoe we het benaderen

DE ORIGINELE BLIK VAN MBO'ERS

Nathalie Lecina ontdekte tien jaar geleden dat alle MBO-studenten het gevoel hebben dat zij minderwaardig zijn. Hier gaat iets fundamenteel mis, dacht ze, en ze richtte studio Moio op, als 'laboratorium voor maatschappelijke en onderwijsvernieuwing'. "Denk niet dat ik jullie kom inspireren", vertelt ze de professionals uit de regio Lekstroom. "Die inspiratie zit in jezelf: jullie moeten het doen."

Nathalie heeft een juridische achtergrond, gespecialiseerd in mensenrechten. Ze raakte al vroeg betrokken bij allerlei grootstedelijke projecten, zoals de ontwikkeling van de wijk Ypenburg in Den Haag, en vroeg zich al snel af: waarom hebben we alles zo complex gemaakt? En hoe komen we weer tot simpele oplossingen? In ieder geval niet met de mensen die de complexiteit veroorzaakt hebben. We hebben een andere blik nodig. Misschien kunnen juist MBO'ers daarin iets betekenen.

Ze had gelijk: de MBO'ers die ze betrok bij projecten waarvoor ze gevraagd werd, kwamen met bijzonder originele en creatieve oplossingen. Zoals: om het obesitas-probleem op te lossen, zou op iedere school rolstoelbasketbal moeten worden ingevoerd: "Dat kan helemaal niemand en zo ontstaat er een fair level playing field voor iedereen." Een briljant idee.

KINDERRECHTENVERDRAG, ARTIKEL 29

“Het onderwijs aan het kind dient te zijn gericht op de zo volledig mogelijke ontplooiing van de persoonlijkheid, talenten en geestelijke en lichamelijke vermogens van het kind; etc”

Voor de volledige tekst, zie www.kinderrechten.nl

Het 'juiste' antwoord

Hoe komt het toch dat MBO'ers zich structureel minderwaardig voelen, wat zit daar achter? Zou het misschien komen door ons onderwijssysteem?

Creëren we met onze leerlingvolg- en toetssystemen (CITO) niet juist een grote kansenongelijkheid onder onze jeugd? Want wat meet CITO eigenlijk? Wat zegt zo'n toets over de potenties en talenten van een kind? En de antwoorden die een CITO-toets vraagt, wat zeggen die? Als je net even anders naar een vraag kijkt, kom je op een heel ander antwoord. Ben je dan 'dommer', 'minder waard', dan iemand die wel het 'juiste' antwoord geeft? Zijn de criteria die CITO gebruikt wel zo absoluut? En als ze dat niet zijn, waarom staan we dan toe dat ze zo'n enorme invloed hebben?

Zeven tips om ons perspectief te verbreden

Nathalie Lecina pleit ervoor het CITO-schiftingsmechanisme los te laten en de adviezen voor waar een leerling het beste tot zijn of haar recht komt over te laten aan de professionals op school. En ze heeft zeven tips, zeven uitgangspunten die ons kunnen helpen ons perspectief te verbreden, zodat ook MBO'er zich weer gewaardeerd kunnen voelen:

1. Maak een einde aan de toetscultuur en baseer je daarvoor op artikel 29 uit het Kinderrechtenverdrag (zie kader op vorige pagina) - doe dit met het hele onderwijs, van voorschool tot VO;
2. Benoem de waarde van ieder kind, en niet de beperking - iedere beperking is een verrijking;
3. Leg niet ieder kind langs dezelfde meetlat, maar ga ervan uit dat alle mensen van waarde zijn voor elkaar;
4. Wees je bewust van vooroordelen over kinderen, en stop daarmee;
5. Zoek elkaar op als professionals: werk samen, bouw samen;
6. Als de Inspectie komt: geef ze het Kinderrechtenverdrag, dat is de basis voor alles wat je doet;
7. Weet dat leerlingvolgsystemen minder verplicht zijn dan veel scholen denken - stop er in ieder geval mee om kinderen steeds te vertellen waar ze niet goed in zijn.

NOG MEER INSPIRERENDE IDEEËN, VERHALEN EN GEDACHTES

- Na bijna tien jaar passend onderwijs is het de hoogste tijd om de 'potjes' bij elkaar te gooien en met elkaar te doen wat nodig is. Iedereen doet mee en we beginnen vandaag!
- We leren kinderen dat hun eigen kleine acties ertoe doen: we geven ze hoop, ze mogen er zijn.
- Waarom moet alles in elke regio anders worden georganiseerd? We zouden nu toch wel zo'n beetje moeten weten hoe het het beste werkt?
- "Mijn kind zit in groep 7, is zwaar dyslectisch, kan niet lezen, maar is wel voldoende intelligent. Toch kan hij niet naar het VO, zoals het er nu naar uitziet. Waarom kan hij niet gewoon gebruik maken van luisterboeken, in plaats van werk- en leesboeken?"
- Laat kinderen niet opgroeien onder een kaasstolp, allemaal apart van elkaar, maar samen met elkaar, om van elkaar te leren en elkaar te stimuleren.
- Organiseer aan het begin van het schooljaar een startgesprek met alle betrokken partners, zodat je elkaar kent en weet te vinden, en afspraken kunt maken over hoe je dit jaar gaat samenwerken.

Tot slot

Aan het einde van de dag zijn de stoelen weg en liggen er overal voetstappen op de vloer. 'Welke stap ga jij nu als eerste zetten om het morgen weer een stukje beter te maken?' is de prikkelende vraag. Een bestuurder van het sociaal team uit de regio Lekstroom is vooral geïnspireerd geraakt door alle praktijkverhalen. "Ik wil graag vaker de praktijk betrekken bij de ontwikkeling van beleid. We kunnen dan preventiever werken, zodat we de problemen voor kunnen zijn." Een wethouder is onder de indruk van alle nieuwe contacten die ze heeft opgedaan en hoopt dat dit soort bijeenkomsten vaker plaats gaan vinden. Een manager uit de kinderopvang voelde zich eerst nog wat onwennig "tussen al deze onderwijzers, maar ik heb ontdekt dat de relatieve vrijheid die wij hebben als kinderopvang door kan werken naar het onderwijs."

We kunnen elkaar aankijken als zich ergens iets voordoet waar we zelf niet meteen uitkomen, we kunnen op elkaar wachten, naar elkaar wijzen, of naar degenen die er niet zijn. Maar we kunnen ook gewoon in beweging komen en de eerste stap zetten.

DUS:
welke stap zet jij als eerste?

Tekst:
Richard Stuivenberg, 2023, voor Netwerk Met
Andere Ogen

Vormgeving:
Duncan Baumbach/Wit Communicatie

profipendi.nl

E-mail: info@profipendi.nl

Onderwijs | jeugdhulp
zorg | kinderopvang
met andere
ogen

netwerkmetaanandereogen.nl

E-mail: metandereogen@vng.nl